

An abstract painting featuring thick, expressive brushstrokes in shades of blue, green, and black. The composition is dynamic and layered, with some areas appearing more saturated than others. The overall effect is one of movement and depth.

DEMONSTRAATIO

ESIMERKIN VOIMA KUVATAITEILIJAN OPETUKSESSA

TOIM. MATTI VELHONOJA

Satakunnan ammattikorkeakoulu

Sarja D, Muut julkaisut 6/2020

ISSN 1457-0718 | ISBN 978-951-633-323-9 (painettu)

ISSN 2323-8372 | ISBN 978-951-633-324-6 (verkkajulkaisu)

© Satakunnan ammattikorkeakoulu

Toim. Matti Velhonoja

Petri Rummukainen

Ulla Karsikas

Heli Ryhänen

Paula Salmela

Aapo Kustaa Korkeaoja

Tomas Regan

Julkaisija:

Satakunnan ammattikorkeakoulu

PL 1001, 28101 Pori

www.samk.fi

Graafinen suunnittelu ja taitto:

Suunnittelustudio Pippuriina / Hanna Vaskivuo

Paino:

Plusprint

Paperi:

Kannet 170 g Multiart silk, sisus 130 g Multiart silk

DEMONSTRAATIO

ESIMERKIN VOIMA KUVATAITEILIJAN OPETUKSESSA

ESIPUHE

Demonstraatio-niminen näyttely toteutettiin Kankaanpään taidekoulun galleriassa 1.–30.10.2020. Kyseessä on viides kuvataiteen opettajien osaamista esittelevä näyttely. Mukana olivat kuvataiteen tiimin päätoimiset kuvataiteilija-opettajat: **Petri Rummukainen, Ulla Karsikas, Heli Ryhänen, Paula Salmela, Aapo Korkeaaja ja Tomas Regan.** Maalauksen lehtori Petri Rummukainen on työskennellyt maalausosaston vetäjänä jo vuodesta 1991. Myös Ulla Karsikas on toiminut lähes yhtä pitkään maalauksen päätoimisena opettajana. Virkavapaalla oleva kuvanveiston lehtori Heli Ryhänen osallistui näyttelyyn, samoin hänen sijaisenaan toimiva Paula Salmela. Aapo Korkeaaja on opettanut ja kehittänyt jo yli kymmenen vuotta valtakunnallisesti ainutlaatuisia esitystaiteen opintoja. Tiimimme uusin lehtori on vuoden 2020 alussa aloittanut taidegraafikko Tomas Regan. Taidekoulutuksen ytimenä on taidekoulutuksen perinteestä nouseva, yhteinen jaettu käsitys taiteilijuudesta kuvataiteen opetustyön perustana. Pedagoginen osaaminen ja luonnollinen halu jakaa osaamistaan rakentuvat kuvataiteilija-opettajalla tämän ammatillisen identiteetin päälle.

Näyttely ja tämän julkaisun otsikko saivat nimensä yhdestä Ulla Karsikkaan maalauksesta, jonka hän työsti maalaus-kurssilla ja jolla hän osallistui myös kurssin loppukritiikkiin. Demonstraatio tarkoittaa siis opettajan työskentelyn esittämistä opiskelijoille esimerkinomaisesti, ei siis pelkästään taituruuden tai teknisen osaamisen esityksenä. Kuvataideopettajien oma työskentely toimii aina vuoropuhelun ja kollegiaalisuuden mahdollistajana. Näyttelyssä oli mukana myös teoksia, joissa opettajat tuovat esiin virheitä tai epäonnistumisia, koska usein hoettu lausuma, ”virheistä oppii”, pitää erityisen hyvin paikkansa kuvataiteen opiskelussa. Näin opiskelijoita kannustetaan ottamaan opiskeluaikana myös riskejä ja kokeilemaan, vaikka lopputuloksen onnistumisesta ei voi olla takuuta.

Tämä julkaisu, samoin kuin kaikki aiemmat neljä vastaavaa julkaisua, esittelevät opettajia kuvataiteilijoina opiskelijoiden ja yleisön suuntaan. Tällä keinoin havainnollistuvat myös ne muutokset, joita on 20 vuoden kuluessa tapahtunut kuvataiteen tiimissä ja sen osaamisessa. Tämä uusin julkaisu osuu historiallisesti erityiseen ajanjaksoon, jota luonnehtii koronapandemiasta johtuvat rajoitukset. Nämä rajoitukset osuivat kevääseen 2020, mutta myös loppuvuoteen, jolloin

julkaisua koottiin. Rajoitusten takia jouduttiin ennennäkemättömällä tavalla siirtymään etäopetukseen, mikä on asettanut haasteita taitoaineiden toteuttamiseen. Toivottavasti koronakriisi muistetaan tulevaisuudessa vain historiallisena poikkeusaikana. Väistämättä kokemukset ovat nostaneet esiin etäopetuksen haasteet, perinteisten tekniikoiden ja digitaalisten välineiden rajapinnat sekä opetuksen saavutettavuuden kysymykset. Jotkin tekniset ratkaisut ovat saattaneet lopullisesti muuttaa muotoaan, mutta kuvataiteen aiheet ja sisällöt siirtyvät olennaisilta osiltaan yli sukupolvien.

Nyt olemme oikeastaan palanneet takaisin siihen mistä vuonna 2000 toteutetussa ”Tosi taiteilija”-projektissa lähdettiin liikkeelle. Silloin kuvataiteilija-opettajat saivat taideteostensa rinnalle mahdollisuuden sanallistaa omia taidekäsitteisiään. Tällä kertaa näyttelyn yhteyteen tuotetun esittelytekstin lisäksi opettajat vastasivat laatimiini kysymyksiin, joista muodostuu julkaisun alun tekstiosio.

Kysymykset ovat

Mikä merkitys kuvataiteen opetuksessa on perinteisellä oman osaamisen välittämällä nuoremmalle sukupolvelle?

Miten haluat esitellä omaa kuvataiteilijan uraasi opiskelijoillesi?

Kuinka suuri merkitys omalla uralla hankitulla osaamisella on opetustyössäsi?

Miten koet oman taiteilijuutesi kehittyvän vuoropuhelussa opiskelijoiden kanssa?

Mitä asioita haluat kertoa kuvataiteilijan urasta haaveileville?

Kysymykset eivät näy tekstissä eikä niitä ollut kirjoituksissa edes välttämätöntä noudattaa. Jäljempänä julkaisussa on näyttelyssä esillä olleiden teosten kuvadokumentaatio sekä taiteilija- ja teosesittely.

Matti Velhonoja

Kuvataiteen tiimivastaava, taidehistorian ja nykytaiteen opettaja

"Pieni demo", akryyli MDF-levylle, 2020.

ULLA KARSIKAS

Olen valmistunut Kuvataideakatemiasta vuonna 1991. Muutin vuonna 1993 Kankaanpähän, jossa olen opetustyöni ohessa toiminut taidemaalarina. Olen pitänyt yksityisnäyttelyitä vuodesta 1988 alkaen.

Opetustyöni Kankaanpään taidekoulussa alkoi tuntiopettajana vuonna 1993 ja päätoimisena tuntiopettajana jatkoin Taidekoulun siirryttyä osaksi Satakunnan ammattikorkeakoulua vuodesta 1995 alkaen. Olen opettanut elävän mallin piirtämistä ja maalaamista, värioppia, yhdistelmätekniikkaa sekä vapaata maalausta.

Opetustyö on ollut antoisaa, koska opiskelijoiden kanssa on päässyt kokeilemaan itsellekin uusia menetelmiä. Yhdessä oppiminen on ollut hienoa ja ajoittain elämyksellistä. Vuorovaikutus on parhaimmillaan välitöntä ja välillä olen laittanut oman työni mukaan opiskelijoiden yhteiskritiikkiin. Pieni demonstraatio on syntynyt opintojakson yhteydessä.

Meneillään on tällä hetkellä työskentelyssäni ”hohtava” kausi. En toistaiseksi pääse eroon metalliakryyliväreistä.

Taideopetuksesta on sanottu usein, että taiteilijaksi tulemista ei voi opettaa, vaan voi välittää vain ammattitaitoa. Opiskelijalla täytyy olla ”taiteilija-DNA” jo valmiina, ja ammattitaidot opitaan pikkuhiljaa treenaamalla ja harjoittelemalla ja sitten syntyy uusia taitelijoita. Itse toivon, että antamani ohjaus auttaisi opiskelijoita löytämään oman äänensä ja että siten he pystyisivät syventämään näkemyksiään ja taitojaan.

Mielestäni kuvataideopetuksessa on montakin peruspilaria tai peruskiveä. Yksi on taiteenhistoria ja taidekentän tunnistaminen. Itse olen esitellyt omaa uraani ja kehitystä maalauskurssien yhteydessä ja esimerkiksi olen halunnut esitellä urastani vaiheita, joissa olen päässyt vapaampaan ja ”irtonaisempaan” tekemiseen. En kaihdakaan esittelyssä sitä, että minulla

"Iso maalaus", akryyli kankaalle, 2020.

”Yhdessä oppiminen on ollut hienoa ja ajoittain elämyksellistä. Vuorovaikutus on parhaimmillaan välitöntä ja välillä olen laittanut oman työni mukaan opiskelijoiden yhteiskritiikkiin.”

on ollut hyvinkin erilaisia kausia. Niistä on vain siirryttävä toiseen, jos siltä tuntuu.

Taideteokset tehdään aina yleisölle. Toivon että vuoropuhelut opiskelijan ja opettajan ja opiskelijaryhmän kesken olisivat pakottomia ja jokainen uskaltaisi puhua omaäänisesti ja rakentavasti. Kaikkeen liittyy tietysti sekä onnistumisia sekä vastoinkäymisiä. Kaikki nämä kuuluvat taiteilijaksi kasvamiseen. Opiskelijoiden kanssa työskenteleminen on antoisaa ja monista on tullut kollegoita, joiden kanssa on oltu yhteydessä kauankin.

Taiteilijan työ koostuu hyvin erilaisista osa-alueista ja haluaisin painottaa opiskelijoille, että eräänlaisen pitkäjänteisyyden ja periksiantamattomuuden olisi hyvä kuulua taiteilijan ammatti-identiteettiin, vaikka näitä ominaisuuksia onkin vaikea opettaa. Mielestäni jokaisen, joka haaveilee taiteilijan urasta, kannattaa ryhtyä toimeen, koska taiteen tekeminen on terapeutista ja se auttaa havainnoimaan maailmaa paremmin.

"Cityeläimet", Lampipuisto, Kontula, Helsinki, 2013.

HELI RYHÄNEN

Olen toiminut kuvataiteilijana vuodesta 1995 lähtien, SAMK Kankaanpäässä kuvanveiston opettajana vuodesta 1999 ja lehtorina 2006 lähtien. Taiteilijaksi olen valmistunut Kankaanpään taidekoulusta 1994, kuvataiteen maisteriksi Kuvataideakatemiasta 2004. Opetustyön ohella olen pitänyt aktiivisesti näyttelyitä Suomessa ja ulkomailla sekä tehnyt julkista taidetta. Näyttelyssä mukana olevat teokset ovat syntyneet esimerkinomaisesti mallimuovailu- ja pronsivalu opintojaksojen aikana.

Osaamisen välittäminen opetuksessa antaa opiskelijalle välineitä oppimiseen, näkökulmaa ja apua oman osaamisen tunnistamiseen. Taiteen tekemisen traditiot siirtyvät ja muuntuvat kunkin ajan mukaisiksi uusien tekijöiden myötä. Hiljainen tieto siirtyy yksilöllisissä opetustilanteissa. Taiteen opetus on henkilökohtaista: opiskelijat työstävät yksilöllisiä ideoitaan kukin omasta lähtökohdastaan.

Taiteilijana toimin monissa rooleissa: teen näyttelyteoksia, julkisen tilan teoksia ja opetustyötä ja toimin erilaisissa asiantuntijatehtävissä. Näyttelyihin työstän omiin ideoihin ja intohimoihin pohjautuvia veistoksia ja installaatioita, joita toteutan eri tekniikoilla työstä riippuen. Kuvaan teoksissani ihmiselon tapahtumia, kohtauksia elämän- ja maailmantilanteista. Uutiset, globaalit ilmiöt kuten luonnon mullistukset tai maastamuutto, sekoittuvat ihmisen yksityisimpiin tunnetiloihin ja henkilökohtaisiin kokemuksiin. Näitä työstän

teoksissani. Olen tehnyt muutamia tilaustöitä. Ne toteutuvat tilaajan kanssa prosessoiden. Julkiset teokset taas syntyvät omista ideoista ponnistaen mutta paikan ja tilaajan ehdoilla. Asiantuntijatehtäviä, joissa olen toiminut, ovat esimerkiksi työ opinnäytetyötarkastajana, taiteilijaseuran näyttelytoimikunnan jäsenenä, näyttelykuraattorina ja julkisen taidekilpailun palkintolautakunnan jäsenenä.

Taiteen tekemiselle ei ole ohjekirjaa. Tekemisen tapoja on useita ja tekniikoita lukemattomia. Uutta teosta aloittaessa ovat edessä aina uudet haasteet. Kyse ei siis ole niinkään opettamisesta vaan ohjaamisesta niin, että opiskelijan ongelmanratkaisukyky kehittyy. Siinä oma kokemus on avuksi.

Oma taiteilijuus kehittyy taidetta tekemällä ja elämää elämällä. Opiskelijoiden kanssa työskentely on osa sitä. Kuvanveiston eri osa-alueita yhdessä läpikäyden innostun uusista materiaaleista ja toisaalta löydän uudelleen tekniikoita, joita en ole käyttänyt vuosiin. Erilaisiin opiskelijoihin tutustuessa oma maailmankuva laajenee.

Kuvataiteilijan ura on itsenäistä työtä, jossa vaaditaan jos luovuutta niin myös sitkeyttä, stressinsietokykyä ja hyviä hermoja. Taiteilija on itse itsensä työnjohtaja. Työtilaisuuksia täytyy etsiä, joskus keksiä. Oman tien löytäminen vaatii aikaa, mutta aktiivisella tekemisellä se kyllä löytyy. Työssä kehittyy ammatillisia rutiineja ylläpitämällä, mieli avoinna uutta etsien.

”Oma taiteilijuus
kehittyy taidetta
tekemällä ja elämää
elämällä. Opiskelijoiden
kanssa työskentely on
osa sitä.”

"Yön silmä", akryyli kankaalle, 2020.

PETRI RUMMUKAINEN

Valmistuin Kuvataideakatemiasta vuonna 1989. Maalauksen lehtorina Kankaanpään taidekoulussa 1991–1995 ja Satakunnan ammattikorkeakoulussa 1995 lähtien.

Maalaukset liittyvät maalauksen aineoppiin ja materiaaleihin, abstraktiin ilmaisuun ja sattumien käyttöön maalausprosessin aikana. Voi myös maalata ilman ”aihetta” ja P. Kleen mukaan tuoda näkyväksi näkymätöntä. Värien monet vaikutukset ja suora ilmaisu voi luoda jotain yllättävää, ja tekee maalauksesta seikkailua. Abstraktin ekspressionismin ilmaisussa on jotain alkuvoimaista vimmaa, joka yhdistyy orgaaniseen ja psykologiseen kauneuteen. Näin ainakin ajattelen...

Töissä saa nähdä mitä haluaa, mutta niillä on myös spesifi oma ilmeensä, joka tulee jostain kaikesta mitä tekee ja näkee ja kokee: luonto ja elämä ja omat mielikuvat. Sitten on rakenne ja valöörit ja värit, joita ilman ei tule maalausta.

Mielestäni perinteisellä opetuksella ja osaamisen välittämisellä on tärkeä sijansa opiskelijan taiteellisen ja teknisen ja taidehistoriallisen kokonaiskuvan kehityksessä. Jos ei tiedä mistä tulee, ei voi tietää mihin menee. Uusi sisältää aina myös jotain

vanhaa. On hienoa tietenkä, jos joku keksii jonkin aivan uuden näkökulman. Aivan täysin uutta on kuitenkin aika vaikea löytää. Kaikki on enemmän tai vähemmän sekoitusta kaikesta mitä on jo eri aikakausina käyty läpi. Länsimaisen maalaus-taiteen kehityksessä renessanssi toi tieteellisen tarkkuuden taiteentekemiseen, syntyi anatomia, perspektiivi ja väriperspektiivi. Kaikki nämä johtivat linssien kehitykseen ja tilan hahmottamiseen. Maalausta tarvittiin kaiken tämän kuvaamiseen, ja tämä johti lopulta nykyhetkeen, joka on linssien läpi kuvattua elämää, enemmän kuin koskaan. Eli maalauksella on voimakas linkki menneestä tulevaan.

Maalauksella on muitakin tehtäviä – tietenkin – kuin pelkkä todellisuuden kuvaus. Maalauksen keinoja voivat olla alita-junta, itseilmaisu, tarinoiden kertominen tai värien olemuksen löytäminen. Miksi sitten pitää maalata, kun on muita nopeampia audiovisuaalisia menetelmiä netti pullollaan? Ehkä se on se välittömyys, mielestä suoraan käden kautta kankaalle, siis Jonkinlainen perusjuttu, niin kuin laulu tai vuodenaajat. Riittääkö tämä nykyisin perusteeksi, alati digitaalisemmassa maailmassa? Mielestäni jokainen on vapaa päättämään riittääkö vai ei, se on kulttuurista monipuolisuutta.

"Yellow breeze", akryyli kankaalle, 2020.

”Maalaus on tärkeä kuvallisen kulttuurin osa, johon voi syventyä vain maalaamalla. Se on käsityötä, yhteismitallista visuaalista tarkkuutta ja voimakasta ilmaisua; kulttuuria ja tulkintaa ja mielikuvitusta.”

Opettaessa esittelen mielelläni omaa työskentelyä jonkin teeman yhteydessä, esimerkiksi lasuurimaalaus tai eri maalaustavat yleensäkin. Maalaustaiteen historiassa on aina peittävät ja läpikuultavat värit, tyylistä ja aikakaudesta riippumatta. Sama pätee edelleen, täytyy jotenkin osata nähdä se nykyhetken valossa myös. Kaikki omalla uralla hankittu osaaminen ja kokemus ovat täysin käytössä opetuksessa ja omassa työssä, miten muutenkaan? Se on mitä luonnollisinta. Hienoa myös on, jos oppii oppilailta tai muilta taiteilijoilta jotain uutta itsekin.

Opiskelijoiden kanssa on hienointa vuorovaikutus ja yhdessä oppiminen ja kontakti. Kaikki näkevät heti mitä ryhmässä tehdään, se on siis ryhmädynamiikkaa: opettaja ja oppilas voivat kaikki olla taiteen prosesseissa mukana, simultaanisesti tai erikseen. Kaikki voivat antaa jotain ja saada jotain.

Kuvataiteen urasta pitää voida haaveilla, siten on se ehkä jopa mahdollistakin. Taiteilijalla pitää olla utopiaa ja taiteilijan pitää saada useamman kerran kokea näyttelyn avajaiset ja mitä kaikkea siihen kuuluu. Tietenkin kaikille kerron sen myös, että pitää olla strategia B, jonka ansioista voi ehkä hankkia sen elannonkin. Taiteilijat ovat monialaisia, niin ennen kuin nytkin. Maalaus on tärkeä kuvallisen kulttuurin osa, johon voi syventyä vain maalaamalla. Se on käsityötä, yhteismitallista visuaalista tarkkuutta ja voimakasta ilmaisua; kulttuuria ja tulkintaa ja mielikuvitusta.

"Tarkalla korvalla", pronssiveistos. Teos sijoittuu Lempäälä-talon yhteyteen ulkotilaan. 2020.

PAULA SALMELA

Olen porvoolainen kuvanveistäjä ja valmistuin kuvataiteilijaksi Kankaanpään taidekoulusta 2001 ja kuvataiteen maisteriksi Kuvataideakatemiasta Helsingistä vuonna 2008. Olen osallistunut aktiivisesti näyttelytoimintaan kotimaassa ja ulkomailla vuodesta 2000, saatuani Porin Saskioiden näyttelystipendin Poriginal Galleriaan. Toimin SAMK Kankaanpään taidekoulun vt. kuvanveiston lehtorina lukuvuoden 2020–2021.

Taiteellisessa tuotannossani toistuvat teemat ovat ihminen ja luonto. Teokseni ovat veistoksia, installaatioita tai valokuvia. Veistoksissani materia palvelee ideaa, joten käytän useita veiston perinteisiä ja kokeilevia materiaaleja, kuten pronssi, keramiikka, puu, kierrätysmateriaali, pellavapaperi. Vuodesta 2005 olen toteuttanut erilaisia julkisen taiteen hankkeita ja osallistunut julkisen taiteen taidekilpailuihin. www.paulasalmela.com

Viimeisen kymmenen vuoden ajan olen näyttelytoiminnassa keskittynyt erityisesti tilaan ja toteuttanut galleria- ja museoympäristöön installaatioita. Näissä teoksissa myös valolla on ollut merkittävä rooli. Installaatioita olen jatkokehittänyt materiaalittomampaan suuntaan teoksissa, joita kutsun tilanneinstallaatioiksi. Niissä olen itse läsnä synnyttämässä teosta yhdessä katsojan kanssa.

Halusin esitellä Tarkalla korvalla -teoksen tässä näyttelyssä, jotta opiskelijoille konkretisoituisi, että koulussa opituille valmiuksille on käyttöä. Opetan kuluvan vuoden aikana muun muassa muovailua, muottien tekoa, metallikuvanveistoa

ja pronssivalua sekä ohjaan opiskelijoita julkisen taiteen hankkeessa. Kaikkea sitä, mitä Tarkalla korvalla -julkisen taiteen kilpailutyöni pitää sisällään.

Perinteet ovat vahva pohja uudelle ja soveltavalle taiteen toteuttamiselle. Perinteinen osaaminen toimii peilinä tämänhetkisellemme, ja kun perusasiat ovat hallussa, voi niistä päästää irti ja luoda uutta. Vuoropuhelu menneen ja nykyisen välillä on tärkeää, sen avulla omakin ääni löytyy ja kirkastuu. On helppoa toteuttaa vahva sisältöpainotteinen idea realistiseksi teokseksi, kun on ottanut haltuun tekniikan ja materiaalit, välineet idean toteuttamiseksi. Tieto-taito perustuu aiemmin opitun päälle.

Demonstraatiönäyttelyn teosesimerkkini sisältää ne osa-alueet, joita opetan kuluvan lukuvuoden aikana. Kuvasarjassa on julkisen taiteen kilpailussa toteutettavaksi valittu isokokoinen pronssiveistos Tarkalla korvalla. Sen osa-alueet ovat tukirungon rakentaminen ja hitsaaminen, veistoksen muovailu savesta, muottien ottaminen ja pronssivalun eri vaiheet punavahasta pronssivaluun, sekä teoksen osien yhdistäminen, pintakuvioinnin viimeistely ja patinointi. Taidekoulun kurssit ovat paljolti taiteen perusopetusta ja erilaisten tekniikoiden ja materiaalien haltuunottoa. Omasta tuotannosta esiin nostetut esimerkit konkretisoivat, miten idea toteutuu lopulliseksi teokseksi. Vuorovaikutteisessa teosesittelystä opiskelijoiden kanssa kävin myös läpi taiteen tekemiseni aikajännettä ja omassa taiteellisessa tuotannossa tapahtuvia suunnanmuutoksia. Omassa taiteellisessa tuotannossani se on merkinnyt immateriaalisen kuvanveiston pohtimista ja tilanneinstallaatioiden toteuttamista, sekä palaamista takaisin materiaalin äärelle, siirryttyäni

”Useinkaan taiteen kokkaamisessa ei voi käyttää reseptejä suoraan keittokirjasta.”

julkisen taiteen tekijäksi. Jo opiskeluvaiheessa omaksutulla huolellisella asioihin perehtymisellä ja kurssien toteutuksella on merkitystä omassa ammatillisessa toiminnassa.

Perusasioiden osaaminen, nähty ja koettu, on luonteva tapa kertoa asioista esimerkinomaisesti. Se tuo opetukseen nyansseja ja kepeyttä, mutta myös konkretisoi uskottavaksi ja perustelee, miksi tiettyjä osa-alueita on hyvä ottaa haltuun jo opiskeluaikana. Useinkaan taiteen kokkaamisessa ei voi käyttää reseptejä suoraan keittokirjasta. Oma vahva ammattitaito helpottaa soveltavien ratkaisujen toteutuksessa, sekä sisällöllisissä että teknisesti.

Vuoropuhelu on aina tärkeää. Parhaimmillaan se avaa uusia näkökulmia omaan taiteeseen ja lisää ymmärrystä. Rehelliset ja aidot kysymykset ja kommentit edellyttävät omien taiteellisten motiivien avaamista ja perusteluja. Aina ajoittain on

hyvä pysähtyä ja pohtia asioita. Vuoropuhelussa opiskelijoiden kanssa tulevat pohdinnan alle myös peruskysymykset miksi ja minkä vuoksi. Nuorempien sukupolvien kommentit laajentavat ymmärrystä ja näköaloja maailmaan ja aikaan.

Pitkäjänteisyys, ahkeruus ja periksiantamattomuus kantavat hedelmää. On tärkeää, että itse taiteellinen työ ja prosessien eri vaiheet tuottavat iloa tekijälle itselleen. Kuvataiteilijan työ on pitkä maratonjuoksu. Matkalle sattuu monenlaista säätä, ylä- ja alamäkeä; päättäväisyydellä ja myönteisellä asenteella itse matkan teko on nautittavaa. Asenne on merkittävä. Sohva-perunoiden kommentteista ei kannata välittää, vaan pitää fokus kirkkaana ja nauttia hitaasta matkanteosta. Itselleni matka on aina kohti tuntematonta. Minulle taiteen tekeminen on antanut kyvyn katsoa maailmaa sateenkaarenväristen silmälasien läpi: minne tahansa katsoo, näkee aarteita. Aarre ei ole kultaharkkoja.

"Gender essay", materiaalit: ajatus, hamppu, harjateräs. Teos kehittyy hitaasti installaatiossa kuivuen. 2020.

AAPO KUSTAA KORKEAOJA

Olen kokemäkeläinen taiteilija, maanviljelijä, kuraattori, aktivisti ja opettaja. Työskentelen eri tekniikoilla, mutta performanssitaide on alkuperäinen väyläni kohti taidetta ja taiteilijuutta. Olen valmistunut Turun Taideakatemian performanssitaiteen koulutuksesta 2003 ja Taideteollisen Korkeakoulun Medialaboratoriosta maisteriksi 2007.

Taiteessani minulle tärkeää on käsitteellisyys tasapainossa tunteiden kanssa. Lähestyn teostyötä tyypillisesti aikaan ja paikkaan sidotun estetiikan kautta. Lähden liikkeelle käsitteistä, konsepteista ja ideoista, joita muovaan tyypillisesti vain teoreettisesti kohti konkretiaa, jonka toteutan teoksena yleensä hyvin suoraviivaisesti. Nautin kuitenkin myös plastisesta, visuaalisesta työstä sekä käsin tekemisestä. Taiteessa minua viehättää yhtä hyvin innovatiivisuus, tekniset taidot, yhteiskunnallinen vaikuttaminen kuin tutkimus (kohti kauneutta).

Teokseni Gender essay lähestyy sukupuolisuuden, termin, joka itsessään on polarisoitunut ja siten ongelmallinen, suhdetta nyky-yhteiskuntaamme.

Hamppu on monisukupuolinen kasvi. Sen erilliset hede- ja emikasvit sekä samassa kasvissa kummankin sukupuolen piirteitä eri määrissä omaavat yksilöt muodostavat populaation, joka kasvaa harmonisesti pellollani. Teoksessani

violetisti koreilevat ohuet uroot, muhkean vihreät naaraat sekä monisukuisia piirteitä omaavat yksilöt asettuvat sukupuolisuuden kirjoon, joka on ympyränmuotoinen, eikä sitä voi jakaa kahtia. Kasvien juuret ovat samankaltaiset ja teoksessani toisissaan kiinni, kohti taivasta ja tulevaisuutta.

Uskon, että ihmiskunnan kollektiivisen sivistyksen kehittyessä tulemme häpeämään aikaamme, jolloin sukupuolten moninaisuuden sijaan pyrimme ahtamaan *luodut* vain kahteen muottiin.

Gender Essay on osana työn alla olevaa teossarjaa, jossa kirjoitan minulle tärkeistä aiheista tekstejä ja rakennan niihin liittyviä tilaan ja aikaan sidottuja teoskokonaisuuksia eri medioin.

Tieto on teollistumisen jälkeen radikaaleimmin yhteiskuntaamme mullistanut asia. Digitalisaation ja kulttuurirakenteiden uudelleenjärjestäytymisen myötä syntyvän globaalin tietoyhteiskunnan lieveilmiöt vaikuttavat kaikkeen. Myös taide reagoi kulttuurimuutokseen, mihin taideopetuksen on vastattava.

Taideopettajuuden substanssiosaaminen hankitaan, uusitaan ja todennetaan itsenäisellä ammattikentällä. Korkea-asteen opettajien tulisi, myös työnsä lomassa, toimia kulttuurialan ammanteissa, ei pelkästään opettaa. Kulttuurialan korkea-as-

”Taideopettajuuden substanssiosaaminen hankitaan, uusitaan ja todennetaan itsenäisellä ammattikentällä.”

teen opettajien pätevyysvaatimuksiin tulisi lisätä soveltuvan kulttuurialan koulutuksen lisäksi itsenäinen toiminta ammattikentällä. Tämän tulisi olla työehtosopimuksen ohjaama välttämättömyys.

Taiteeseen kuten taideopetukseenkin liitetään nostalgiaa, joka pahimmillaan on rakenteellisen muutoksen esteeksi kasautunutta eltaantunutta vallankäyttöä. Korkea-asteen taideopettajuuden vertaaminen mestari-kisälli-asetelmaan, jossa opettajan kädentaidot tai esteettinen näkemys ja niiden siirtäminen eteenpäin olisi olennaisinta, johtaa harhaan. Laaja-alainen sivistys, prekaarilla ammattikentällä hankitut selviämisen mekanismit, ammatilliset verkostot, oma näkemys ja ymmärrys näkemyksen subjektiivisuudesta, sekä joukko käden ja pään taitoja ovat tärkeitä. Ne kuitenkin ovat toissijaisia suhteessa ymmärrykseen nykyaidepedagogian ytimestä: pyrkimyksestä tuoda jokaisessa opiskelijassa esiin hänen oma paras osaamisensa.

Uskon että taideopettajuudessa olennaisempaa on opettajuus kuin taide. Opettajuudessa taas olennaisempaa on kuunteleminen ohjaaminen kuin oman viestin läpi saaminen. Oman uran esittelemisen sijaan pyrin eri tavoin vahvistamaan vertaisoppimiseen liittyviä mekanismeja. Kutsun opiskelijoita kollegoiksi, sillä opettaja, joka kiinnittää huomion

itseensä opetuksen olennaisten substanssien sijaan tekee väkivaltaa. Omat ja kollegoiden kokemukset ammattikentältä ovat tärkeitä: toimiminen rahoittajatahojen, median ja journalistien, taiteen välittäjätahojen ja muiden kolmansien osapuolisen kanssa on tuottanut paljon tietoa, joista leipoutuu herkullista opetusmateriaalia.

Vapaan taiteilijan ammatissa toimiessa joutuu kohtaamaan arjen, jonka kanssa luoviminen on yksi taiteilijan tärkeimmistä taidoista. Opetustyössä taiteilija-opettajat ovat valittavasti keskittyneet omiin ydinsubstansseihinsa, eivätkä opeta nk. ammatillisia taitoja, vaikka ne ovatkin pirstaleisen ammattikuvan ydinosaaamista sekä holistisesti orientoituneen nykyaidepedagogian tärkeitä sisältötekijöitä.

Olen kiitollinen työstäni opiskelijoiden kanssa. Koen, että olen saanut kasvaa sekä pedagogina, ihmisenä että taiteilijana opiskelijoiden ansiosta. Pidän erityisesti perusasioista ja Taidekoulun ensimmäiselle vuosikurssille opettamani esitystaitteen peruskurssi onkin suosikkini, koska kurssilla käsiteltävät asiat johtavat rehevien peruskysymysten äärelle. Pohtiessani taiteilijuuteen liittyviä perusasioita vaihtuvien vuosikurssien kanssa koen sekä saavani osan innostuksesta että syventäväni omaa ajattelua aiheissa, jotka ovat olennaisia myös omassa työssäni taiteilijana. Kiitos!

"Epic fails", Moniosainen mokakokonaisuus, 2003–2020.

TOMAS REGAN

Olen tamperelainen kuvataiteilija, taidegraafikko, taidevedostaja ja piirustuksen ja grafiikan opettaja. Olen toiminut vuoden 2020 alusta SAMK Kuvataide Kankaanpäässä taidegrafiikan lehtorina. Valmistuin kuvataiteen maisteriksi Kuvataideakatemiasta vuonna 2006, ja sitä ennen kuvataiteilijaksi TAMKista 2003.

Olen keskittynyt havaintoon, piirtämiseen ja ihmiseen. Viime aikoina olen työskennellyt pienen ammattitanssijoista koostuvan työryhmän kanssa.

Toin opettajien näyttelyyn valikoiman teoksia. Kaikkiin niistä liittyy epäonnistuminen, eri tavoin. Useassa niistä on jokin mielenkiintoinen piirustustekninen virhe. Osan olen pilannut yrittäessäni korjata jotain pikkuvirhettä. Toin myös teoksen, josta tuli virheen ansiosta parempi kuin oli tarkoitus.

Virheiden hyväksyminen ja sattuman ymmärtäminen oleellisena osana luomisprosessia on tärkeää. Mitä mutkikkaampi työprosessi on, sitä todennäköisempää on, että tapahtuu joitakin sattumanvaraisia asioita joita ei voi

ohjata. Vaatii luovaa sitkeyttä, että pystyy pitämään kiinni omasta suunnitelmastaan ja kuitenkin joustamaan sattumien mukana.

Kannustan opiskelijoita kokeilemaan, ja kokeilemisen avain on epäonnistumisen mahdollisuuden hyväksyminen. Kun poistuu mukavuusalueeltaan, joutuu yleensä pulaan. Silloin joutuu tuntemattomalle alueelle, jossa ei ole valmiita vastauksia, ei varmuutta. Silloin pitää improvisoida, soveltaa, keksiä, toimia vaistolla, aavistella ja vetää tuntumalla. Jos menee kunnolla pieleen voi aloittaa uudelleen, ja toisella kerralla tietää enemmän. Epäonnistuminen on ihan hyvä tapa oppia.

Taidegraafikassa ja kuvataiteessa muutenkin, ollaan tekemisissä asioiden kanssa joita voi olla hyvin vaikeaa selittää, käsittää tai sanallistaa. Työskentelin noin kymmenen vuotta taidevedostajana. Vedostajan työhön kuuluu oman tekemisen jatkuva kriittinen arviointi, ja vastaan tulevien ongelmien ratkominen yhdessä muiden vedostajien kanssa. Työskentelyn moninaisuuden sanallistaminen on silloin ongelmanratkaisun

"Epic fails", Moniosainen mokakokonaisuus, 2003–2020.

”Karjalaisittain tällaiselle sanoittamattomalle vaistonvarassa toimimiselle on oma ilmaus, tehdä käsmielin. Käsmielin toimiminen on myös kuvataiteilijan tärkein taito”.

avain. Vedostajakunnan selitysvarasto onkin mittava. Tästä huolimatta työssä oli paljon asioita, joille ei löytynyt järjestäisiä syitä tai sanallisia selityksiä.

Kestovitsiksi muodostui viittaaminen ”hiljaiseen tietoon” näissä tapauksissa. Hiljainen tieto tarkoitti asioita, joista ei voi puhua koska ei voi. Hiljaisella tiedolla viitataan myös sellaisiin tekemällä opittaviin asioihin, joita voi selittää, vaikka kuinka huolellisesti, mutta jonka oppii vasta kun tekee itse, ja jonka silloin oppii ja ymmärtää välittömästi.

Opettaminen on syventänyt omaa sanallistamisen ja käsittämisen varastoani. Kun yritän selittää jotakin vaikeaa hiljaista asiaa toiselle, joudun todella miettimään mitä se on. Taidegrafiikan moninaisuuden kaiveleminen, pureskeleminen ja selvittäminen siis jatkuu nyt opiskelijoiden kanssa. Opettajana yritän varustaa opiskelijani hyvillä selityksillä samalla

kun tuupin heitä tuntemattomalle alueelle. Tarkoitukseni on varustaa opiskelija selitysten lisäksi itse hankitulla omalla hiljaisella tiedolla ja kehittää hänen kykyään improvisoida tukalissa tilanteissa.

Asioiden puiminen perin pohjin, vaikeiden asioiden sanallistaminen ja käsittäminen ovat taiteilijalle tärkeitä taitoja, mutta kaikkein tärkein taito on kyky improvisoida. Argentiinalainen jalkapalloilija Diego Maradona oli tunnettu taidostaan pelata jalkapalloa luovasti, improvisoiden. Maradona tiesi (tai tuns) miten jalkapalloa pitää potkaista jalkapallon maailmanmestaruusottelussa, jotta se menee maalivahdin ohi verkkoon. Osaisiko hän silti selittää sitä sanallisesti, tai pystyisimmekö me ymmärtämään selitystä? Karjalaisittain tällaiselle sanoittamattomalle vaistonvarassa toimimiselle on oma ilmaus, tehdä käsmielin. Käsmielin toimiminen on myös kuvataiteilijan tärkein taito.

”Demonstraatio tarkoittaa
opettajan työskentelyn esittämistä
opiskelijoille esimerkinomaisesti,
ei siis pelkästään taituruuden
tai teknisen osaamisen
esityksenä. Kuvataideopettajien
oma työskentely toimii aina
vuoropuhelun ja kollegiaalisuuden
mahdollistajana.”

Satakunnan ammattikorkeakoulu

ISSN 1457-0718 | ISBN 978-951-633-323-9 (painettu)

ISSN 2323-8372 | ISBN 978-951-633-324-6 (verkkajulkaisu)

978-951-633-323-9